

OCENE IN POROČILA

Đurđica Petrović, **Dubrovačko oružje u XIV veku**. Vojni muzej, Beograd 1976 (Posebna izdaja, knjiga V), 306 strani.

Dubrovniško svobodo in neodvisnost je omogočalo mnogo dejstev in mednje prav gotovo sodijo tudi sposobna diplomacija, trdno obzidje in orožje. V uvodu knjige, kjer je kratek analitičen pregled dosedanje literature o orožju, avtorica ugotavlja, da je znanstveno preučevanje orožja poznega srednjega veka pri nas le delno obdelano, tako da nam kompleksna obdelava orožja v tem obdobju ne daje samo predstave o uporabi in izdelavi orožja v Dubrovniku, ampak prinaša tudi boljše poznavanje orožja, ki se je istočasno deloma uporabljalo tudi v Srbiji, Bosni in Zeti. Na drugi strani pa ekonomska povezanost Dubrovnika z italijanskimi mesti, posebno z Benetkami (do leta 1358 je pod beneško oblastjo), pokaže, da se je v Dubrovniku uporabljalo orožje italijanskega izvora ali pa se je izdelovalo orožje italijanskega tipa. V zvezi s tem nam knjiga odgovarja na tri vprašanja: 1. Katere vrste in tipe orožja so v Dubrovniku v 14. stoletju izdelovali in uporabljali?; 2. Kakšen je bil vpliv Italije na dubrovniško oborožitev in ali je bil to edini vpliv?; 3. Kdaj in zakaj je postal Dubrovnik pomemben center za orožje. Na prvo vprašanje in delno na drugo dobimo odgovor v poglavju Tipi in vrste orožja, na drugo in tretje pa v poglavju Pomen Dubrovnika kot centra za orožje.

Prvo poglavje, ki zajema dovršen del knjige, je razdeljeno na podpoglavja o vrstah orožja z naslovi Napadalno orožje, Orožje za zaščito in Strelno orožje. Meč, kopje, lok, samostrel, oklep (samo deli), ščit, pokrivalo, prača in bombardar so samo orožja, ki so sodila (ne vedno vsa) v sklop oborožitve, ki jo je predpisovala dubrovniška vlada na kopnem in v mornarici. Sicer pa je predstavljeno enaindvajset vrst orožja — pogosto ima ena vrsta več tipov, ki so jih izdelovali ali uporabljali v mestu in na ozemlju dubrovniške občine. Pri opisih izvemmo še o materialu, velikosti, funkciji, načinu nošenja, okrasnih ter cenah orožja. Podoba o posameznih vrstah in tipih pa bralec pri natančnih opisih dopolni še s fotografijami, ki so zbrane v posebnem poglavju.

Zaradi razvejane kopne in pomorske trgovine in iznajdljivosti v političnih dogajanjih je Dubrovniku uspelo razviti proizvodnjo orožja, ki je bila sicer prvenstveno namenjena obrambi mesta in njenega ozemlja, vendar pa postane pomemben center za oskrbo z orožjem velikega dela Balkana v 14. stoletju, torej v času, ko se politična karta spremeni. Balkanske vladarje in fevdalce oskrbuje Dubrovnik z orožjem, veliko virov pa govori tudi o uslugah dubrovniških orožarjev na dvorih v Bosni in Srbiji ali pa o prevzemanju orožja iz teh dežel v popravilo. V Dubrovniku tako obstaja celo stoletje proizvodnja orožja, vendar pa intenzivnost proizvodnje ni ves čas enaka. Razlikujemo dve obdobji: prvo, ko je od leta 1300 do 1358 Dubrovnik precej orientiran na uvoz iz Benetk in doma izdeluje orožje le za lokalne potrebe, in drugo obdobje, ki zajema čas druge polovice 14. stoletja. Takrat Dubrovnik postane izvoznik orožja, izdelanega v domačih delavnicah, in trguje z orožjem na vzhodu in tudi na zahodu, torej postane orožarski center in ne le posrednik.

Razpravi sledi še pregled virov in literature, opombe, obširen povzetek v angleškem jeziku in register.

Vasko Simoniti

Bartholomaei Arnoldi de Usingen O. S. A. **Responsio contra Apologiam Philippi Melancthonis**, quam edendam curavit Primož Simoniti. Würzburg, Augustinus-Verlag 1978, XXIV + 720 str. + 2 pril.

Bartolomej (Bartholomaeus) Arnoldi (okoli 1465 — 9. sept. 1532) iz hessenskega Usingena je zapustil obsežno filozofsko in teološko delo. Student erfurtske univerze, nato njen profesor, je učil tudi Martina Luthra, ki je pod Bartolomejem leta 1505 dosegel stopnjo magistra in istega leta stopil v avguštinski red. Učencu je leta 1512 sledil v red tudi učitelj, kot redovnik čez dve leti promoviral iz teologije in poslej deloval na tem področju. Na reformacijsko gibanje se sprva ni odzival, morda zato, ker še ni uvidel daljnosežnosti novega nauka, vsaj od leta 1523 dalje pa mu je postal odločen nasprotnik, čeprav se je vselej zavedal slabih razmer